

הפחות-צבאיות שבעולם, באומות אלו שוררת כבר עתה ההרגשה הלא-נוחה כי במציאות תוחלט מעל לראשם השאלה בדבר השימוש בכלי נשק אלה. גנרלים אלה — כמוהם כמי שאמר כי הנשק הגרעיני יופעל בהגנה אפילו לא הפעילו קודם לכן האויב בהתקפה: כלומר, שהמערב עלול להיות הראשון להפעילו. יתכן שאינם מתכוונים לכך, אך מילותיהם כמעט ואינן ניתנות לכל פירוש אחר. במקרה כזה — התקפה באירופה בעוצמה ניכרת-כלשהי, אך באמצעות נשק מקובל בלבד — הרי שמושגיה של אסכולת-מחשבה אחרת נראים כבעלי הגיון רב יותר, לפחות בשלביהם הראשונים. אסכולה זו אומרת: „התקפות כאלו פגוש בעזרת הנשק האטומי הטקטי, אשר הרסנותו פחותה בהרבה, ואשר ערכו רב יותר בהגנה מאשר בהתקפה. על ידי שתעשה זאת — לא תחליש את עצמך. הכוח-המרתיע הגרעיני הגדול יוסיף לעמוד מאחוריך. אם יהיה נגזר עליך לעבור למלחמה גרעינית, עדיין יהיו האמצעים לכך בידך. יתכן אפילו שאפשר יהיה להשיג הסכם, ולו אך בשתיקה, להגביל את שני הצדדים לכלי זין טקטיים בלבד“.

אך האם יתגשם הדבר? אני מתקשה להשיב על כך. הבה נניח, לצורך הבירור, כי כוחה של ההגנה — אם ישתמשו שני הצדדים בנשק אטומי טקטי — כמעט ויוכפל; האם זה יספיק? חוששני כי רוסיה הסוביאטית מסוגלת להטיל להתקפה עדיפות-כוח יותר מאשר כפולה. זאת ועוד; מקנן בלבי חשש מדאיג כי דברי הנשק האטומי הטקטי עלולים להתפתות ע"י טעות הדומה לזו בה היה נגוע המערב לאחר השימוש הראשון בפצצה האטומית: כי העדיפות בנשק זה תהיה בידינו למשך זמן כמעט בלתי מוגבל. ואיני רואה כל סיבה להניח כי טעות אחרונה זו תהיה מוחלטת פחות מן הראשונה.

השקפתי האישית היא כי כשם שרוסיה הסוביאטית אינה מוכנה לפתוח בהתקפת-התאבדות גרעינית, הרי כמעט באותה מידה עצמה אינה עשויה להנחית על מערב אירופה התקפה באמצעים „מקובלים“; וזאת משום שמלחמה מסוג זה תהיה עלולה במידה כה הרת-סכנות להתפתח למלחמה מן הסוג האחר. ההסתייגות העיקרית שהייתי מסתייג בכל זאת באשר לכך, היא: כי לנוכח נסיון פזיז ובלתי שקול לאחד, במסגרת המחנה המערבי, את שתי ה„גרמניות“, עלולה אולי רוסיה להשליך את התבונה אל מאחורי גבה.

אך אין תוקפם של דברים אלה חל על מלחמות שמחוץ לאיזורים המוגדרים כ„קריטיים“. וכן אינם חלים בתוקף-מוחלט על סוגים מסוימים של מלחמות שבתוך אזורים אלה; לדוגמה: ודירה-חתרנית חלקית למדינה מסוימת, שבעקבותיה באה אספקת כלי נשק לאותה מדינה בלזית מומחים לשימוש בהם. יהיה זה מקרה לא נעים ורבי-סיכון, אך לא מן ההכרח הוא שמקרה מעין זה יוביל למלחמה גרעינית. אפשרותן של מלחמות כאלו קובעת את ההכרח כי בריטניה שהנה עדיין בעלת אינטרסים והתחייבויות נרחבים, תהיה מוכנה להלחם במלחמות כאלו ולטפל בהן במהירות. לתכלית זו דרושים לה כוחות ניידים ומאומנים היטב, סיוע צי, סיוע אוויר טקטי ותובלה אווירית המסוגלת להניע כוחות אלה — אפילו יחד עם חלק גדול של ציודם הכבד-ביותר — תוך מינימום של זמן אל זירת הפעולות.

אם גישתם של מפקדי כוחות נאט"ו אינה עקבית ביותר, הרי כך גם גישת מבקריהם. הצרה היא שברגע שכלי הנשק הגרעיניים נשארים „בחוק“, אין עוד שני הצדדים שווים. מבלי כלי זין גרעיניים אין המערב יכול לעמוד במלחמה עם רוסיה בהתמודדות-של-שוים. מכאן, שנוהגו של המערב להפגין את נשקו הגרעיני, ואף ל„התגנדר“ בו, אינו כה פזיז כפי שהוא נראה במבט ראשון. (קטעים מתוך מאמרים בעתונות הבריטית)

צבא צרפת עולה על דרכים חדשות

(קטעים מהרצאת-תקציב, 1957, בפרלמנט הצרפתי)

מ. בורג'ס מונורי

„שומה עלינו עתה לתת-דעתנו על העתיד — ולבנות צבא כזה אשר יהיה ביכולתו להיסיף ולעמוד בהצלחה במשימותיו הישירות והמידיות — אך עם זאת צבא אשר באותו-זמן עצמו יהיה מותאם לצורות של התנגשות-מלחמתית הצפויות בעתיד“.

„על כן מכיל התקציב תשובה לציווי הכפול: ראשית-כלל, לצורך לנהל מדיניות לאומית שלא תהיה תלויה באחרים — והרי המאורעות של הזמן האחרון הוכיחו לנו כמה גדול הכרח זה (ואכן, הצבא הצרפתי, אשר במשך עשרת השנים האחרונות היה מאורגן, בעיקרו-של-דבר, לתכלית מילוי התחייבויותיה של צרפת במסגרת הברית-האטלנטית והבטחון-האירופאי-סוגל ואורגן-מחדש, בחפזה, בחלקו לתכלית מילוי תפקידו באפריקה);

ולעומת זאת — גם לצורך לקיים צבא אשר בעיקרו-של-דבר יהיה מותאם לאותן צורות-התנגשות העלולות לאיים על אירופה.

במרכז הרצאתו של מיניסטר ההגנה הצרפתי עמדה השנה הדגשת שלוש משימות היסוד בהן חייב לעמוד צבא צרפת: הגנה על ה"ברית הצרפתית" מבפנים ומבחוץ; החזקת הסדר בפנים המדינה וההגנה על שטחיה בפני חבלה וחתימה, נחיתות ופשיטות; ולבסוף — ה"הגנה-המערבית", במסגרת נאט"ו, המביאה בחשבון את הגורם הגרעיני. המיניסטר הודה בגלוי לב כי מצויות סתירות בין משימות אלו — וכי לא יתכן להשיג ריבוי-פנים וריבוי-תפקידים מוחלטים לגבי כל צורות הציוד וסוגי היחידות שיצטרכו לעמוד בפני משימות אלו. והרי, על-כן:

"הגנת הברית הצרפתית" והמבצעים-לקיום-הסדר מצריכים יחידות פשוטות-מבנה ומסתפקות במועט, שתהלומנה את תביעותיהם של מלחמה-זעירה, של הקרב בהרים ושל תובלה-באוויר. ולעומת זאת, הרי המלחמה-הגרעינית, במידה שניתן להעלותה בדמיון, דורשת את היכולת לרכז את מכסימום העצמה בתוך מינימום הנפח. זוהי, מעל לכל, בעיה של צורות ציוד כאלה בהן תצטרפנה-יחד העוצמה והניידות."

"ההכרח להשלים, במסגרת התקציב, בין ציוויים סותרים אלה הביא אותנו — אותי ואת והמיניסטרים העוזרים שלי לענייני צבא, צי ואוירה — לידי תוכנית לחולל תמורות עמוקות במבנה מנגנונו הצבאי, הן במה שנוגע לכוחות עצמם, והן לגבי תכניות החימוש; ומזה חדשים ארוכים מוקדשת מלאכת-מחקר מדוקדקת לענין זה של שינויים במבנה המנגנון-הצבאי של צרפת."

"ריבוי-הפנים של הסכנות הצפויות — סכנת הלחמה אטומית מזה, סכנת מלחמות גרילה ומלחמות מקומיות מזה — הוא הגוזר את ההכרח בתמורות בכל השטחים, בשביל שניתן יהיה להעניק לצורות הארגון ולמערכת הכוחות את הגמישות המספקת, שיהיה בה כדי להבטיח, מידית, את היכולת לשלושת צורות הפעולה, אשר הגדרתן המקובלת היא:

היכולת לתגובה ולמהלומת-נגד;

היכולת להגנה, הן כלפי פנים והן, כלפי חוץ;

היכולת לתמרון ולהטלת כוחות-מרוכזים לקרב.

היכולת-לתגובה — כדברי מ. בורג'ס-מונורי — ברור שהנה כרוכה בבעלות על חמרי נפץ גרעיניים ועל קליעים ומטוסים המסוגלים לשאתם למרחקים. שלוש זרועות הכוחות-המזוינים

המספרים על פיתוח ענף ההליקופטרים לכוחות-המזוינים הצרפתיים, וייצורם, אשר ניתנו בנאום-התקציב של מיניסטר ההגנה של צרפת (מ. בורג'ס-מונורי) במרס ש.ז. מעידים על מאמץ בלתי-שכיח בתחום זה: —

"בראשית 1956 לא מנתה האוירה הצרפתית אלא 23 הליקופטרים קלים, ו-20 — בינוניים; ב-1 בדצמבר היו בה 43 קלים, 44 בינוניים ו-31 כבדים; ביוני 1957 היו לה כבר 80 הליקופטרים בינוניים, ואילו בדצמבר הבא יעלה מספרם של ההליקופטרים הכבדים ל-118, ושל הקלים ל-249. כלי הטיס הקלים מיוצרים בייצור-סדרות על ידי התעשייה הצרפתית — וכן גם ההליקופטרים של-קרב, המיוצרים לפי הרשאה בעלי-זכויות זרים. כל זה מעיד על קביעת קו-ייסוד — שכן היקף זה של פיתוח הענף מוכיח כי לא מאורעות אלג'יריה בלבד הם שקבעוהו אלא כי נובע הוא מן הרצון לבנות את צבא צרפת מן-היסוד על בסיס חדש ובדפוסים חדשים."

"על ידי כך ביטאנו" — אמר מיניסטר ההגנה הצרפתי — "את רצונו כי בעתיד לא-יעוד יהיה צבאנו מסוגל לנוע על פני הקרקע בלבד, אלא שיהיה ביכולתו, במידה-שווה, לנוע בשלושת המימדים. תודות ליצירת האוירה-הקלה שתעמוד לרשות צבאנו, הכללנו את החלל האווירי בתחומו של תמרון-כוחות-הקרקע. הרי זו מהפכה אמיתית... המדובר הוא כאן בתמורה הדומה לזו, למשל, אשר הביא אתו בשעתו השימוש בתותח-השדה בן 75 מ"מ הצרפתי — או, מאוחר יותר, תפעולם של טנקים."

קיבלו את ההוראות המפורשות — וכן את ההקצבות הנחוצות — לפתח ולייצר בהקדם (תחילה (פאב-טיפוסים ואחר כך בייצור-סדרות) את המפציצים והקליעים מכל הסוגים העשויים להיות פוטנציאל של אמצעי-הנחתה. מאמץ זה מכוון במיוחד אל ההנעה-האטומית, אל הקליעים בעלי ההנעה-העצמי ואל הפיתוח של האמצעים האלקטרוניים מכל הסוגים.

„בתקופה הראשונה היה זה טוב כי כל זרוע וחיל, וכל שרות טכני, עשו את מאמצייהם בכיוון האמור, כל אחד באותו תחום שהיה מיוחד לו; ואילו מעתה נקוים לגבי מאמצים אלה תיאום-כולל, ע"י התאמת גומלין של תכניות וע"י מגע מתמיד בין ראשי השרותים הטכניים.

„היכולת להגנה על צרפת דרשה מהכוחות עליהם הוטלה ההגנה הפנימית של שטחי המדינה, הן בארץ המטרופולין והן במרחבי ה"ברית הצרפתית" — כי יקימו ויקיימו מערך צבאי שיותאם בכל אופיו למאבק נגד חתירה מבחוף.

„בתחום הפעולות נגד-גרמניה הרי הנסיון שנרכש באפריקה-הצפונית — ובראש וראשונה זה שנרכש ע"י חיל הג'נדרמריה, שהוא יסוד-מוסד בכל מערך של הגנה פנימית — מאפשר לצרפת לא רק להקים מבנים-ארגוניים יעילים ולייצר צורות-ציווד המותאמות-לתכליתן, כגון ההליקופטרים והמטוסים-הקלים, אלא אף לשמש בשביל בעלי בריתה, שנסיונם בתחום זה מועטי יותר, כמורת-דרך ומדריכה-מושכלת.

„היכולת לתמרון — נשאת הכרחית אף בתנאים של איום בעוצמה-אטומית או של הפעלתה. במלחמות גדולות ובינוניות יוסיפו הכוחות הפועלים בשדה נגד כוחות יריב להיות תנאי הכרחי להשגת הכרעות.

„בהתגברנו על מכשולים אנו נבנה צבא מחודש, אשר יש ביכולתו לעמוד בפני כל הצורות של איומים ושל מלחמה — ואשר מעל-לכל מסוגל לנו למנוע בעד כך שהאיומים והסכנות יהפכו במציאות למלחמה.

(מתוך „השקפת האינפורמציה הצבאית“)

פצצת-הזמן של מר מק-מילאן

ריצ'רד קרוסמן

...לפי דבריו של מר מק-מילאן באפריל שנה זו, ההחלטה (שנתקבלה למעשה על ידי ממשלת בריטניה) לחדול אחר 1960 מקריאת אנשי שרות חובה, ואף ביטולה המפורש הצפוי של חובת השרות, נתאפשרו רק על-ידי כך שהוחלט להשען מעתה השענות-ללא-סייג על כלי הנשק הגרעיניים; ובמושג זה כלולים לא רק „ערימת מלאי“ של פצצות-מימן בריטיות, ושל האמצעים להנחתתן, אלא אף בית-נשק מטופח של כלי-זין גרעיניים-טקטיים בריטיים, לשימוש על ידי גייסותינו בשדה. מר מק-מילאן נהג בענין זה בגילוי לב גמור — וכך גם מר אייזנהאואר, בהערותיו בעקבות ה"ספר הלבן" בעניני הגנה, שפורסם ע"י ממשלת בריטניה; הוא בירך את מר סנדיס, מיניסטר ההגנה הבריטי, על שהלך בעקבות הדוגמה האמריקאית והנהיג אף בבריטניה את האסטרטגיה של-ה"מראה החדש". והרי, למעשה, הדבר אותו עשה מיניסטר-ההגנה מתבטא בכך כי הוא בחר, כמאמר מר דאלס בשעתו, ב"שידוד-הערכות מכאיב" — והחליט כי מעתה גם בריטניה תנקוט באסטרטגיה של "תגמול נייד, במקומות בהם נבחרו אנו-עצמנו".

אכן, מפלגת העבודה הבריטית — אף כי טענה מזה זמן-מה כי יש לבטל את שרות-החובה בכל ההקדם האפשרי — הביעה עתה התנגדות רשמית לדרך-ביטולו שנקבעה ב"ספר הלבן"; והריני משוכנע כי עמדה זו לא רק שנכונה הנה מבחינת הענין הצבאי, אלא אף נבונה מבחינה מדינית. שכן המדיניות בה נקט סנדיס אינה אלא משחק-הימור בלתי מרוסן כפול, על שני קלפים — קלף ה"מרתיע-הגרעיני", שיפעל, וקלף החיול לשרות-קבע, שיתרחב כנדרש — ובסיכומו עלול משחק-הימור זה להציב ממשלת-לייבור, אשר יתכן כי תמשול בבריטניה ב-1960, לפני מצב בין-לאומי נואש. שהרי לאותו זמן יהיה לנו אוסף לא-גדול של כלי זין

